

ANADOLU LİSELERİ, ÖZEL TÜRK VE ÖZEL YABANCI LİSELERDE İNGİLİZCE ÖĞRETİMİNİN ETKİLİLİĞİ: SÜREÇ BOYUTUNDA BİR ARAŞTIRMA

Evrım ÜSTÜNLÜOĞLU

BA.Ü., Yabancı Diller Bölümü - BALIKESİR

ÖZET

Bu araştırmada yabancı dil öğretiminde etkili oldukları kabul edilen ve yabancı dille eğitim yapan Anadolu Liseleri, Özel Yabancı Okullar ve Özel Türk Okullarında sürdürülmekte olan yabancı dil derslerinin amaç, içerik, yöntem, teknik, araç-gereç, motivasyon, dönüt, düzeltme ve değerlendirme etkinliklerinin mevcut durumu sürece ağırlık verilerek incelenmiş ve bu okullarda görev yapan idarecilerin etkili ortamın oluşturulmasında ne gibi katkılarının olduğu konusunda görüşleri alınmıştır. Ayrıca, bu okulların yabancı dil başarılarının bir değerlendirmesi de yapılarak söz konusu okul öğrencilerinin yabancı dil başarılarının birbirinden farklı olup olmadığı da belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Lise düzeyinde İngilizce Öğretimi, Süreç-Üretim İlişkisi, Program Değerlendirmesi.

ABSTRACT

This research aims to find out the process-product relation at Anatolian High Schools, Turkish Private High Schools and Foreign Private High Schools, from the point of view of English lessons. To evaluate the process covering objectives, content, method, technique, materials, motivation, feedback and correction and programme evaluation as well; questionnaires were administered to the English teachers working at these schools and semi-structured questionnaires to the directors of these schools. To evaluate the product; achievement tests were applied to the students to identify success level among schools.

Key Words: English Teaching at High School Level, Process-Product Relation, Program Evaluation

GİRİŞ

Cumhuriyet döneminden bu yana yabancı dil öğretimi alanında takip edilen iyileştirmeye yönelik pek çok çalışma yapılmış bunlardan bazıları olumlu sonuçlanırken bazıları ise sonuçsuz kalmıştır. Söz konusu çalışmalara sırasıyla bakıldığında “okuduğunu anlama”, “yabancı dilden Türkçe’ye çeviri yapma” becerilerini ön plana çıkarmaktan yola çıkan ve “İşitsel-Dilsel” yönteme ağırlık veren gelişimden sonra, “Lise Yabancı Dil Kol” uygulamasına geçildiği ve “Basamaklı Kur Sistemi”nin denenmesi kararlarının da alındığı gözlenmektedir (Demircan; 1988, ss. 110-120; M.E.B. Tebliğler Dergisi, Sayı. 1747, 1973, ss. 260-261; M.E.B. Tebliğler Dergisi, 1983, s.431, M.E.B. Tebliğler Dergisi, Sayı. 2170, 1984, s.233).

Yabancı dil programlarına yönelik pek çok iyileştirme çabaları içine girilmekle beraber bu alanda arzu edilen düzeyde ilerleme sağlanamadığı kabullenilmektedir. Hükümet programlarında da ortaöğretim ve yüksek okul düzeyindeki yabancı dil öğretiminin olumlu sonuç vermediği, lüzumsuz zaman ve para israfı ile moral kırıklıklarına sebep olduğu sıklıkla vurgulanmıştır (Ekinci, 1994, s.151).

Hükümet programlarının yanı sıra Tebliğler Dergisi’nde de ortaöğretimde yeniden yapılanma sürecinin başlatılarak insangücü-egitim-istihdam dengesinin kurulması, 2000’li yıllara bizleri taşıyacak ve ülke şartlarının gerektirdiği insan gücünün yetiştirilmesi için ortaöğretim kurumlarının ele alınması gereği vurgulanmıştır. Bu yapılanma süreci içinde de öğretimde yabancı dille eğitim yerine, yabancı dil öğretimi yapılması ve yabancı dil öğretimine önem verilmesi, yabancı dil öğretiminin isteğe dönük hale

getirilmesi gibi öneriler de yer almıştır. Anadolu liseleri ve özel okullarda yabancı dilin etkili bir şekilde öğretilmesiyle yabancı dille eğitime gerek kalmayacağı tartışmaları zaten uzun zamandır sürmektedir (M.E.B. Tebliğler Dergisi, Sayı: 2458, 1996).

1997 yılı içinde Milli Eğitimin hedeflerine yönelik olarak Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Çalışmaları (EARGED) içinde “Ortaöğretim Kurumlarında derslerin yabancı dille verilmesinin olumlu ve olumsuz etkilerinin araştırılması”, “Yabancı dil eğitiminin değerlendirilmesi ve etkililiği” yönünde çalışmaların ve araştırmaların üniversitelere sağlanan araştırma desteği ile yaptırılması, Anadolu liselerinde yabancı dille eğitime son verilmesiyle ilgili düzenlemelerin gerçekleştirilmesi de belirtilmiştir (Sağlam, 1997, s.46).

Bir kaç yabancı dil bilmenin gereğini anlayan pek çok ülke gibi ülkemizde de ilköğretim ve liselerde sürdürülmekte olan yabancı dil programlarının etkililiği yani hedeflerin açık olup olmadığı, süreçte nelerin uygulandığı üzerine tartışmalar devam etmektedir. Söz konusu tartışma ve çalışmalarda sıklıkla vurgulanan şey ise, yabancı dil öğretimi için harcanan zaman, çaba ve paraya karşılık elde edilen sonuçların pek de yeterli olmadığıdır. Bu tartışmaların değer kazanabilmesi için yabancı dil programlarının kapsamlı olarak incelenmesi ve etkililik çalışmalarının yapılması gereği vardır.

Yabancı dil öğretimini iyileştirme çabaları içinde çeşitli yöntem ve tekniklerin ne derecede etkili olduğuna dair çalışma yapılmasına rağmen yabancı dil öğretimi konusunda iddialı olan ve benzer hedefler doğrultusunda eğitim veren kurumların değerlendirilmelerine yönelik çok fazla çalışma yapılmamıştır. Bu okullara her geçen gün ilginin artması beraberinde kurumsal rekabeti de getirmekte ve bu kurumların daha etkili öğretim süreçleri kurmalarını gerekli kılmaktadır. Bu çalışmada yabancı dille eğitim yapan ve bu alanda başarılı oldukları düşünülen Anadolu Liseleri, Özel Yabancı ve Özel Türk Liselerinde İngilizce öğretim süreçlerinin belirlenmesine ve İngilizce öğretiminde daha etkili öğretimi sağlayabilecek önerilerin geliştirilmesine çalışılmıştır. Zira, talebin her geçen gün arttığı özel yabancı ve Türk okullarında yapılacak olan araştırmalar sonucu elde edilecek veriler resmi okullardaki yapılanmalara daha farklı yaklaşımlar getirebilecektir.

YÖNTEM

Amaçlar

A. Anadolu Liseleri, Özel Türk ve Özel Yabancı okullarda görev yapan yabancı dil öğretmenlerinin;

1. Yabancı dil öğretiminde benimsedikleri amaçlara ilişkin görüşleri arasında anlamlı fark var mıdır?
2. Yabancı dil öğretiminde kullandıkları ders kitaplarına ilişkin (içerik) uygulamaları arasında anlamlı fark var mıdır?
3. Yabancı dil öğretiminde uyguladıkları yöntemler arasında anlamlı fark var mıdır?
4. Yabancı dil öğretiminde uyguladıkları teknikler arasında anlamlı fark var mıdır?
5. Yabancı dil öğretiminde kullandıkları araç-gereç arasında anlamlı fark var mıdır?

6. Yabancı dil öğretimine ayırdıkları haftalık süre ve bu sürenin yeterli olup olmadığına ilişkin görüşleri arasında fark var mı?
7. Öğrencileri motive etmede kullandıkları etkinlikler arasında anlamlı fark var mıdır?
8. Öğrencilerin ilgi ve tutumlarını değerlendirmeleri arasında anlamlı fark var mıdır?
9. Dönüt ve düzeltme etkinlikleri arasında anlamlı fark var mıdır?
10. Yabancı dil öğretimini ölçme ve değerlendirmeleri arasında anlamlı fark var mıdır?
11. Çalıştıkları kurumlarda yabancı dil öğretim programının değerlendirilmesine ilişkin görüşleri arasında fark var mıdır?

B. Anadolu Liseleri, Özel Türk ve Yabancı Liselerdeki öğrencilerin;

12. Yabancı dil ile ilgili bilişsel giriş davranışları arasında anlamlı fark var mıdır?
13. Yabancı dil ile ilgili bilişsel çıkış düzeyleri arasında anlamlı fark var mıdır?

C. Yabancı dil öğretiminin etkililiğinin artırılması için;

14. Öğretmen önerileri nelerdir?
15. Yönetici önerileri nelerdir?

Evren ve Örneklem

İstanbul il merkezinde 1997-1998 öğretim yılında 29 Anadolu lisesi, 10 özel yabancı lise ve 78 özel Türk okulu arasından tesadüfi örneklem yolu ile seçilen dört Anadolu lisesi, dört özel Türk lisesi ve iki özel yabancı okuldaki toplam 108 İngilizce öğretmenini ve 10 yönetici ile Lise 1.den 504, Lise 3.den 458 olmak üzere toplam 962 öğrenci bu çalışmadaki verileri sağlamıştır.

Araç

Bu çalışmada, araştırmaya konu olan idareci, öğretmen ve öğrencilere ilişkin verileri toplamak amacıyla 3 bilgi toplama aracı kullanılmıştır.

1. Öğretmenlerin öğretim süreçlerini içindeki uygulamaları ve önerileri belirlemek amacıyla anket. Hazırlanan anket formu kişisel bilgiler, program geliştirme öğeleri olan amaç, içerik, öğretim süreçleri ve değerlendirme açısından 9 bölüm, 25 madde ve her maddenin altında farklı sayıdaki seçeneklerden oluşmuştur.

2. İdarecilerin öğretime yönelik genel uygulamalarını belirlemeyi amaçlayan yarı yapılandırılmış anket.

3. Öğrencilerin İngilizce dersi ile ilgili olarak başarı seviyelerini belirlemek üzere başarı testi. Uzman ve alan öğretmenleriyle görüşülerek ve lise ders müfredatlarının içeriğinin incelenmesi sonucunda 45 soruluk bir başarı testi hazırlanmış ve test; a- genel dilbilgisi, b- kelime bilgisi, c- okuduğunu anlama, d- anlam bütünlüğünü bozan tümcelerini kapsamıştır. Hazırlanan başarı testinin hem lise 1 hem de lise 3 öğrencilerine hiç bir değişiklik yapılmadan verilmesine karar verilmiştir. Bu uygulamanın amacı Lise 1 öğrencilerinin Lise 3. sınıf sonundaki erişim düzeylerini belirlemektir. Hazırlanan başarı testinin Lise 1. sınıf öğrencilerine uygunluğunun belirlenmesi amacıyla pilot çalışmaları yapılmıştır.

Verilerin Uygulanması

Anket ve başarı testlerinin uygulanması amacıyla Milli Eğitim Müdürlüklerinden gerekli izinlerin alınmasından sonra, belirlenen okullarla işbirliğine gidilerek uygun zaman planlaması yapılmıştır.

Örneklem içindeki okullarda Lise 1 ve 3. sınıfların A ve B şubelerinde uygulamalar yapılmış, özel olarak İngilizce derslerinin yürütüldüğü TOEFL sınıfları örneklem içine alınmamıştır. Lise 1. sınıfların başarı testleri 1997-1998 öğretim yılı Kasım ayı içinde rehberlik ya da İngilizce ders saatlerinde idarenin uygun gördüğü saatlerde araştırmacı tarafından yapılırken, lise 3. sınıfların başarı testleri ise üniversite sınavı da göz önüne alınarak yeterli öğrenci bulunabilmesi amacıyla 1997-1998 öğretim yılı Nisan ayı süresince yine araştırmacı tarafından yapılmıştır. Başarı testlerini yapmak amacıyla okula gidildiği süre içinde öğretmenlere de anketler elden verilerek toplanmış, okul yetkilileri ile görüşülerek İngilizce öğretimi üzerine görüşleri alınmıştır.

Verilerin Çözümlemesi

Araştırmada, okul türleri arasındaki karşılaştırmalarda varyans analizi kullanılmış, bu analizin anlamlı sonuç verdiği durumlar (amaç, içerik, yöntem, teknik, araç-gereç, motivasyon, dönüt-düzeltilme, değerlendirme) için farklılaşmanın hangi okul türleri arasında olduğunu belirlemek amacıyla t-testi yapılmıştır.

BULGULAR ve YORUM

Tablo 1. Anadolu Lisesi, Özel yabancı ve Türk Liselerindeki Öğrencilerin Yabancı Dil ile İlgili Bilişsel Giriş Davranışları ve Bilişsel Erişi Düzeyleri (Sınıf ve Okul Değişkenlerine Göre Başarı İçin Gözeneklerin Ortalama ve Sapmaları)

	Anadolu Lisesi			Özel Türk Lisesi			Özel Yabancı Lise			TOPLAM		
	n	μ	s	n	μ	s	n	μ	s	n	μ	s
N=962												
Lise 1	199	53.45	14.11	198	41.76	10.30	107	73.37	11.53	504	53.09	16.91
Lise 3	195	57.01	13.46	176	46.85	11.86	87	75.55	13.36	458	56.63	16.41
TOPLAM	394	55.22	13.89	374	44.16	11.34	194	74.35	12.40	962	54.77	16.76

Tablo 2. Sınıf (Sıralar Arası) Değişkenine Göre başarı İçin t-Testi Sonuçları

	Lise 1	Lise 3
Lise 1	$\mu= 53.09$	$t= 4.39$
Lise 3	$p<.01$	$\mu= 56.63$

Tablo 3. Okul (Kolonlar Arası) Değişkenine Göre Başarı İçin t-Testi Sonuçları

	Özel Türk Lisesi	Anadolu Lisesi	Özel Yabancı Lise
Özel Türk Lisesi	$\mu= 44.16$	$t= 12.25$	$t= 27.29$
Anadolu Lisesi	$p<.01$	$\mu= 55.22$	$t= 17.44$
Özel Yabancı Lise	$p<.01$	$p<.01$	$\mu= 74.35$

Bu sonuçlara göre; Özel Yabancı Liseler %74 ile en başarılı okul olurken, Anadolu Liseleri %55 ile ikinci başarılı lise, Özel Türk liseleri ise %44 ile üçüncü başarılı lise durumundadır (Tablo 1).

Özel Yabancı okullardaki yabancı dil bilişsel giriş başarı düzeyleri %73 olarak tespit edilirken, Anadolu Liselerinin bilişsel giriş başarı ortalamaları %53, Özel Türk liselerinininki ise %42 olarak tespit edilmiştir (Tablo 1).

Özel Yabancı okulların yabancı dil çıkış düzeyleri %76 olarak tespit edilirken, Anadolu liselerinininki %57, Özel Türk liselerinininki ise %47 olarak tespit edilmiştir.

Üç okul türünde de yabancı dil giriş düzeylerinde tespit edilen farklılığın çıkışa kadar pek fazla değişmediği gözlenmektedir. Bu farklılığın nereden kaynaklandığını yorumlamak üzere sürece bakıldığında dikkati çeken ana noktalar aşağıda belirtildiği gibidir.

B. Anadolu Liseleri, Özel Yabancı ve Özel Türk liselerinde çalışmakta olan yabancı dil öğretmenlerinin yabancı dil öğretim sürecine yönelik görüşleri:

Amaçlar:

Üç okul türünde de çalışan öğretmenlerin yabancı dil öğretimi ile ilgili önemsedikleri amaçları arasında "Anadilden bir parçayı İngilizce'ye çevirebilme" amacıyla okullar arasında .05 düzeyinde anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Buna göre Anadolu liseleri ve özel Türk okulları yabancı dil öğretiminde çeviri amacını hala önemsemekteler ve sınıf içinde anadili kullanmayan özel yabancı okul öğretmenlerinden farklılık göstermektedir, zaten özel yabancı okullarda çalışan İngilizce öğretmenlerinin çoğunluğunu yabancı öğretmenler oluşturmaktadır.

İçerik:

Yabancı dil öğretiminde ele alınan konularda (kaynak ve yardımcı kitaplarda) hangi ölçütlerin daha çok benimsendiği sorulduğunda en dikkati çeken nokta; Anadolu liseleri ve özel Türk okullarında

çalışan öğretmenlerin “konuların, daha çok dilbilgisi kuram ve kurallarına dayalı olması” ölçütünü önemsedikleri ve bu görüşleriyle yabancı okullardan .01 düzeyinde farklılık göstermeleridir. Anadolu liselerinde ve özel Türk okullarında çalışan öğretmenlerin bu ölçütü diğer özel yabancı okullarda çalışan öğretmenlere nazaran daha çok benimsemeleri grameri bir üst dil olarak gördüklerinin bir ifadesi olabilir ki, bununda dil öğretiminde bir tehlike olduğu dil öğretimi kaynaklarında sıklıkla vurgulanmaktadır (Başkan, 1969). Gramerin bir üst dil olarak sunulması, açıklamakla yükümlü olduğu dilin de üstüne geçmesi ve o dili bastırması anlamına gelebilir.

“Konular, dört temel beceriyi aynı derecede ön plana çıkarmalıdır” ölçütü Anadolu liseleri ve özel Türk okullarıyla özel yabancı okullar arasında .01 düzeyinde farklılık yaratmıştır. Bu farklılığa göre Anadolu liseleri ve özel Türk okullarında çalışan öğretmenler işledikleri konularda dört temel beceriyi ön plana çıkarmayı amaçlayan dersler planlarken, özel yabancı okullarda çalışan öğretmenlerin öğrenci ihtiyaçlarına yönelik becerilerin ön plana çıkarılmasını sağlayan ders işleme yoluna gittikleri düşünülebilir. Yabancı dili bölünmez bir bütün olarak görerek tümünü öğretmeye kalkmanın başarısızlıklarla sonlandığı yine kaynaklarda sıklıkla vurgulanmaktadır.

Yöntem:

Üç okul türünde de uygulanan yöntemlerle ilgili olarak farklılıklar tespit edilmiştir. Buna göre; İşitsel-dilsel yöntemin Anadolu liseleri ve özel Türk okullarında hala önemsenmesi özel yabancı okullarla aralarında .01 düzeyinde farklılık yaratmıştır. 1971 yılındaki Milli Eğitim Şurası'ndan sonra bu yöneme ağırlık verilmesi öngörülmesine rağmen, uygulamalar bu programın işlemediğini daha sonraki yıllarda göstermiştir. Bu yöntemin daha o yıllarda, uygulamalarında sakıncalar görülmesine rağmen halen özel Türk ve Anadolu liselerinde uygulanması yabancı dilin etkili öğretimi açısından düşündürücüdür (Demircan, ss.110-120; M.E.B. Tebliğler Dergisi, 1973, ss.260-261).

“Eklektik yöntem” istatistik uygulamaları sonucu Anadolu liseleri ile özel Türk ve yabancı okullar arasında .05 düzeyinde farklılık göstermiştir. Özel okullar bu yöntemi daha çok önemsediklerini belirtmişlerdir. “Programlı öğretim” yönteminin ise en çok özel Türk okullarında önemsendiği ve diğer iki okul türü ile aralarında .01 düzeyinde bir farklılığın olduğu da tespit edilmiştir.

Teknik Dil öğretimi ile ilgili tekniklerin okullarda ne kadar sıklıkla kullanıldığı konusunda okullar arasında en dikkati çeken unsur “küçük gruplarla öğretim” tekniğinin özel yabancı okullarla Anadolu liseleri ve Özel Türk okulları arasında .01 ve .05 düzeyinde farklılık yaratmasıdır. Bu sonuca göre bu teknik, en çok özel yabancı okullarda uygulanmaktadır. Son yıllarda, öğrenci-öğrenci, öğrenci-öğretmen, öğretmen-öğrenci etkileşimini ön plana çıkaran iletişimsel yöntemin sıklıkla kullanılan bir tekniği olan küçük gruplarla öğretim tekniğinin, sınıf içinde yabancı dilin kullanım alanını genişleten, öğrenciyi öğrenmenin merkezine alan ve dil öğretiminin daha etkilice yürütülmesinde önemli olduğuna dair çalışmalar vardır.

“Rol yapma”, “görsel araçlarla öğretim”, “gösteri”, “laboratuvar” teknikleri üç okul arasında anlamlı bir farklılık ortaya çıkarmamış ve bu tekniklerin üç okulda da uygulanmadığı tespit edilmiştir.

Araç-Gereç:

“Otantik malzemeler”in sınıf içinde kullanım sıklığı açısından okullar arasında .05 düzeyinde farklılık görülmüştür. Yapılan t-testi sonuçlarına göre özel yabancı liseler, otantik malzemeleri diğer okullardan daha sıklıkla sınıf içinde kullanılmaktadır. İletişimsel yöntemin sıklıkla kullanılan araç gereci olan otantik malzemeler, öğretmenlerin materyal geliştirme becerilerine dayalı olarak çok verimli ve işlevsel olarak kullanılabilen malzemeler olup sınıf içi etkileşimde önemli bir yere sahiptirler.

Motivasyon:

Yabancı dil öğretiminde motivasyonun sağlanması amacıyla yapılan etkinlikler arasında en dikkati çeken unsur; “Öğrencilere küçük gruplar halinde (birbirinin öğrenmesine yardım ederek) çalıştıkları iş birlikli öğrenme ortamını sağlama” etkinliğinin sıklıkla özel yabancı okullarda uygulanması ve diğer okullara kıyasla .05 düzeyinde bir farklılık ortaya çıkarmasıdır. İşbirlikli öğrenme ortamına yönelik olarak yapılan çalışmalar da bu öğrenme şeklinin etkili öğretimle sonlanabileceğini vurgulamaktadırlar (Kamile Ün, 1996).

“Öğrencinin öğrenme sürecinde etkili olduğunu hissettirme”, “öğrencilerde merak uyandırarak soru sormasını ve araştırma yapmasını sağlama”, “öğrencileri dersin amacı konusunda bilgilendirme” etkinlikleri her üç okul arasında da anlamlı bir farklılık ortaya çıkarmamıştır.

Dönüt ve Düzeltme:

Dönüt ve düzeltme etkinliklerine yönelik olarak yapılan etkinlikler arasında “Bir önceki dersi hatırlatarak eksiklikleri tamamlama” etkinliğinin en sıklıkla özel Türk liselerinde uygulandığı ve diğer okullarla aralarında .05 ve .01 düzeyinde farklılık yarattığı tespit edilmiştir. “Ara özetlerle işlenen konu ile ilgili sözlü sorular sorma” etkinliğinin sıklıkla özel Türk ve yabancı okullarda uygulandığı tespit edilmiş ve Anadolu liseleriyle aralarında .05 düzeyinde farklılık olduğu ortaya çıkarılmıştır.

“İşlenen konunun ders sonunda diğer konularla bağlantısının kurulması”, “edinimin doğruluğu hakkında bilgi verilmesi ve değerlendirilmesi”, “günlük ödev verilmesi”, “öğrencilerin yanlışlarının öğretmen tarafından düzeltilmesi”, “öğrencilerin birbirlerinin yanlışlarını düzeltmelerinin sağlanması” etkinliklerinin sınıf içinde kullanılması konusunda üç okul öğretmenleri arasında istatistiksel bir farklılık tespit edilmemiştir.

Ölçme ve Değerlendirme:

Ölçme ve değerlendirme konusunda en dikkati çeken nokta; klasik yazılı sınav şeklinin sıklıkla özel yabancı ve Türk okullarında uygulanıyor olması ve bunun da Anadolu liseleriyle aralarında .01 düzeyinde farklılık yaratmasıdır. Son yıllarda test yönelimli sınav şeklinin yabancı dil öğretiminde sıklıkla kullanılması, gerçek öğrenmeyi ölçmek yerine kolayca ölçülebilen bilgilere yönelik testlerin daha çok kullanılması ve özellikle de bu sınavların test uzmanları tarafından hazırlanmaması yapılan sınav şekillerinin geçerliliği ve güvenilirliğini tehlikeye sokmaktadır.

Sözlü sınav türlerinin söz konusu okullarda tercih edilmediği de tespit edilmiştir.

Yabancı dil öğretimine ayrılan sürenin yeterli olup olmadığına yönelik olarak her üç okulda çalışan öğretmenlere yöneltilen sorunun yanıtlarına göre, haftalık ders saatlerinin aynı olmasına ve özel yabancı okulların en başarılı okullar olmasına rağmen özel yabancı okul öğretmenleri dil öğretimine ayrılan süreyi yeterli görmemekte, Anadolu liseleri ve özel Türk okul öğretmenleri ise bu süreyi yeterli olarak değerlendirmektedirler.

Bu okul öğrencilerinin dil öğrenmeye karşı tutum ve ilgileri ise her üç okul öğretmenleri tarafından iyi olarak değerlendirilmiştir.

Öğretim Programının Değerlendirilmesi:

Her üç okulda da çalışan öğretmenler okullarında öğretim programlarının değerlendirilmesine yönelik ihtiyaç analizlerinin yapıldığı konusunda olumlu görüşler belirtmişlerdir. İhtiyaç analizlerinin öğretim programının başında, ortasında ve sonunda yapıldığı konusunda görüşler arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

Yönetici Görüşmeleri:

Özellikle Anadolu liseleri müdürleri son yıllarda öğretmen kalitesinin giderek düştüğünü ve öğretmen yetiştiren kurumların bu konuda daha iyi teşkilatlanması gereğini bildirerek, vakıfların kendileri için bir kurtarıcı olduğunu ve öğretmenlerin çoğunu bu kanalla bulduklarını ifade etmişlerdir. Özel Türk ve yabancı okul yöneticileri ise öğretmen alımı politikasında daha seçici davranabildiklerini ifade etmelerine rağmen öğretmen kalitesinin düştüğü fikrini paylaşmaktadırlar. Özel yabancı okullar filoloji mezunlarını ve alanlarında bilimsel çalışmaları olan yabancı öğretmenleri istihdam ettiklerini vurgulamışlardır.

Hizmet içi seminerlerinin arzu edilen düzeyde olmadığı, özellikle Milli Eğitim Bakanlığının bu konuda çalışmalarını hızlandırması ve yaygınlaştırması görüşü tüm yöneticiler tarafından vurgulanmıştır.

Her üç okulda da veli toplantılarının önemsendiği, veli-okul ilişkilerinin yakın tutulmaya çalışıldığı belirtilmiştir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Yapılan araştırma sonucunda, özel Türk, Yabancı ve Anadolu liselerinin yabancı dil başarı düzeyleri arasında (giriş-çıkış) önemli bir başarı farklılığı olduğu tespit edilmiştir. İstatistik sonuçları uyarınca, yabancı dille öğretim yapan okullarda izlenen program uygulamaları arasında özel yabancı okuldaki uygulamaların diğerlerine nazaran daha etkili ve başarılı olduğu söylenebilir.

Bu başarının:

Yabancı dil öğretimi ile ilgili amaçlarda dört temel beceriyi dengeli bir şekilde kazanabilme, yabancı dildeki temel sözcükleri kazanabilme, öğrenmeye ilgi uyandırma ve farklı kültür değerini hoşgörü ile karşılayabilme ile çeviriden uzakta hedef dili mümkün olduğunca sınıf ortamında kullanabilmeye.

İçerik açısından, öğrencinin günlük yaşamından hareket eden, öğrencinin seviyesine uygun basitten karmaşığa göre sıralanma, sadece dilbilgisi kuram ve kurallarına dayalı olmaktan çok gerçek dil kullanımına yönelik faaliyetleri kapsama ve kuralları öğrencilerin bulabilmelerine,

Yöntem ve teknik açısından, öğrencinin dili işlevsel olarak kullanmasını sağlayan iletişimsel yöntemi veya yöntemler karması olan eklektik yöntemi kullanmaya, küçük gruplarla öğretim tekniğinden yararlanmaya, öğrencileri öğrenmenin merkezine alan otantik malzemeleri ön plana çıkarabilmeye,

Motivasyon açısından ise, öğrencilere işbirlikli öğrenme ortamının yaratılarak öğrenme sürecinde etkili olduğunun hissettirilmesine, öğrencinin araştırma yapmasını sağlama ve dersin amacıyla ilgili olarak bilgilendirilmesine,

Ölçme-değerlendirme açısından ise test yönelimli değerlendirmeden çok klasik sınavların yapılmasına, Yabancı dil öğretim programlarının sıklıkla değerlendirmelerinin yapılmasına ve yabancı dil öğretimine ayrılan sürenin uzun ve sınıf mevcutlarının az olmasına dayalı olduğu söylenebilir.

Bu etkinliklerin yaygınlaştırılması ve diğer okul türlerinde de başarının artırılması için hizmet içi seminer ve kursların yaygınlaştırılarak özellikle son yıllarda geliştirilen yabancı dil öğretim yöntem ve teknikleri ile ölçme ve değerlendirme üzerinde durulmalıdır. Ayrıca öğretmenlerin, materyal geliştirme, otantik malzemeleri kullanabilme gibi konularda kendilerini geliştirebilmeleri sağlanmalıdır.

KAYNAKLAR

- Başkan, Özcan. (1969). Yabancı Dil Öğretimi: İlkeler ve Çözümler. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları. N:1475. Edebiyat fakültesi Basımevi.
- Demircan, Ömer (1988). Türkiye’de Yabancı Dil, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1988.
- Ekinci, Yusuf (1994). Hükümet ve Siyasi Parti Programlarında Milli Eğitim (1920-1994) Web ofset Tesisleri, Ankara.
- Sağlam, Mehmet. (1997). Milli Eğitimde Hedefler. T.C. Milli Eğitim Bakanlığı. Milli Eğitim Basımevi. Ankara.
- T.C. M.E.B, Tebliğler Dergisi, sayı 1747, Cilt:36, 4 Haziran 1973
- T.C.M.E.B, Tebliğler Dergisi, 10 Ekim 1983.
- T.C. M.E.B, tebliğler Dergisi, Sayı 2170, Cilt:47, 13 Ağustos 1984.
- T.C.M.E.B, Tebliğler Dergisi, sayı:2272, 31 Ekim 1988.
- Ün, Kamile (1996). Etkili Öğrenme ve Öğretme. Kanyılmaz Matbbası. İzmir.